

Sirküler No : 2021/35

23.08.2021, Bursa

Konu : Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nde değişiklikler ve güncellemeler

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal sigorta hükümleri ile getirilen hak ve yükümlülükleri ve sosyal sigorta işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin(SSİY) bazı maddelerinde 18.08.2021 tarih ve 31572 sayılı Resmi Gazete' de değişiklikler ve güncellemeler yapılmıştır.

A-SOSYAL SİGORTA İŞLEMLERİ YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİKLER

1. Zorunlu Bir Hal Gereği Bilgi ve Belge Verilememesi

Sosyal güvenlikle ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesi için işverenler ve sigortalılarca verilen bilgi ve belgelerin birçoğu elektronik ortamda alınmaktadır. Elektronik sistemlerde yaşanan arızalar veya afet gibi zorunlu bir hal ortaya çıktığında söz konusu bilgi ve belgelerin verilmemesinden dolayı cezai işlem uygulanmaması veya mağduriyet oluşmaması için süre uzatımı yapılabilmektedir. Bu uzatma işleminin şartları SSİY'nin 5. Maddesinde düzenlenmiş olup yapılan düzenleme şöyledir;

-Erteleme yapılacak işlemlerin "Kanunda öngörülen son gününde yapılamayan" işlemler olduğu belirtilmiştir. Zorunlu hal olarak sayılan olumsuzlukların (elektrik arızası/afet) bir işlemin kanuni olarak yerine getirilmesi gereken son gününde yapılamamasına neden olması gerekir. Zorunlu hal doğsa da bir işlemin yerine getirilmesi için kanuni süre devam ediyorsa, zorunlu halin cezai işlem uygulanmasına veya mağduriyet doğmasına neden olduğu bir husus bulunmuyorsa erteleme yapılmayacaktır.

-Yapılan değişiklikle yetkili makamlardan alınan belgelerle zorunlu halin ispatlanabileceği belirtilmiştir.

-Zorunlu halin oradan ortadan kalktığı tarihi takip eden beşinci işgününün sonuna kadar ertelenen işlemler içerisinde prim ödemeleri de dahil edilmiştir.

2. Haklarında Bazı Sigorta Kolları Uygulanacak Sigortalılara İlişkin Düzenlemeler

Ülkemizde uygulanan sosyal sigorta kolları, kısa ve uzun vadeli olmak üzere ikiye ayrılmakta olup toplamda yedi risk grubunda (iş kazası, meslek hastalıkları, hastalık, analık, malullük, yaşlılık, ölüm) sosyal güvence sağlanmaktadır. Ancak her sigortalı, tüm sigorta kolları kapsamında değerlendirilmemektedir. Sigortalılığın niteliğine göre haklarında kısmi sigorta

kolları uygulanan sigortalılar vardır; örneğin okulu tarafından sigortalı sayılan öğrencilerin iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında olup yaşlılık sigortası kapsamında olmaması durumu...

SSİY'nin 9. Maddesinde yapılan değişiklikle iki hususta düzenleme yapılmıştır;

- Kural olarak harp malulü olup kendilerine vazife malullüğü aylığı bağlananların 4/a ve 4/b kapsamında çalışması halinde sadece iş kazası ve meslek hastalığına tabi olmaları söz konusudur. 4/b kapsamında sigortalı sayılan mahalle ve köy muhtarları bu düzenlemeden hariç tutulmuştur.

-Ev hizmetlerinde 10 günden az süreyle çalışanlar kural olarak iş kazası ve meslek hastalığı sigortalısı sayılırlar. Talepleri halinde uzun vadeli sigorta kollarına tabi olabilirler. Eski düzenlemede doğrudan uzun vadeli sigorta kollarına tabi olan ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süreyle çalışanlarla ilgili bir ifade olması yorum karmaşasına neden olmaktaydı. Yeni düzenlemede ifade değişikliğine gidilerek mevcut uygulama daha anlaşılır biçimde düzenlenmiştir

3. İşyeri Tesciline İlişkin Düzenlemeler

İşyeri tescili işlemlerini düzenleyen SSİY'nin 27. Maddesinde yapılan değişiklikler şöyledir;

-2017 yılında SSİY'de yapılan değişiklikle aynı ilde ve aynı iş kolu koduna sahip işyerlerinin talep halinde tek dosyada birleştirilebileceği belirtilmiştir. Ancak bu düzenlemenin ne şekilde yapılacağına dair ikincil bir açıklama gelmediğinden 2017 yılından beri bu düzenleme uygulama alanı bulamamıştır. 18.08.2021 tarihinde yapılan düzenlemeyle özel sektör için tek işyeri dosyasında işlem yapılabileceğini düzenleyen fıkra tamamen kaldırılmıştır.

- 4/a kapsamında sigortalı çalıştırılmasa dahi şirket kuruluş sözleşmesi, ruhsat gibi belgelere istinaden kamu kurum ve kuruluşları tarafından Kuruma elektronik ortamda intikal ettirilen işyeri tesciline ilişkin bilgilere göre Kurumca işyeri tescili yapılacağı ancak ayrıca işyeri bildirgesi düzenlenmeyeceğini belirten yeni fıkra eklenmiştir. Bu düzenlemeye ilişkin Kurumca daha sonra açıklama yapılacaktır.

- Tescili yapılacak işyerinde, hem ayın 1'i ila 30'u arasında, hem de ayın 15'i ila müteakip ayın 14'ü arasındaki çalışmalarına istinaden ücret alan sigortalıların bulunması halinde, her iki çalışma döneminden dolayı iki ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri tescili yapılacağı düzenlenmiştir.

Aynı kamu kurum ve kuruluşunda, Kanunun 4-1(a) ve (c) bentleri kapsamına giren sigortalıların çalıştırılması halinde, (a) bendi kapsamına giren sigortalılar için ayrı, (c) bendi kapsamına giren sigortalılar için ayrı işyeri bildirgesi düzenlenerek ayrı ayrı işyeri dosyası tescil edileceğine dair yeni bir düzenleme yapılmıştır.

• Aynı işkolunda birden fazla nakil aracı bulunan işverence nakil araçlarının kayıtlı olduğu ilgili idareyi gösterir belge ibraz edilerek tek işyeri bildirgesi düzenlenecek ve işyeri, idarenin bulunduğu bölgeyi içine alan Kurum ünitesince tescil edilecektir.

- 18 yaşından küçük işverenler için işyeri bildirgesinin veli tarafından doldurulacağı ve velinin işveren vekili sayılacağına dair yeni bir düzenleme yapılmıştır. Benzer şekilde sınırlı ehliyetsiz işverenler için de işveren vekili sıfatıyla vasi tarafından işyeri bildirgesi doldurulacaktır.
- İşsizlik ödeneğinden yararlanan kişiler ile İş Kurumu tarafından düzenlenen mesleki eğitimlere katılan kursiyerler için Türkiye İş Kurumunun ilgili il müdürlüklerince, Kurumun ilgili ünitesinde işyeri dosyası tescil ettirilecektir.

4. İşyeri Sicil Numarasına İlişkin Düzenlemeler

SSİY'nin 28. maddesi işyeri sicil numarasını düzenlemekte olup yapılan değişiklikle mahiyet kodunun verilmesine ilişkin açıklama eklenmiş ve mevcut durumda iş kollarının belirleyicisi olan İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğine referans yapılarak ikincil mevzuatın güncellenmesi sağlanmıştır.

5. İşyeri Bildirgesi ile Birlikte Verilecek Diğer Belgelerde Düzenlemeler

SSİY'nin 29. maddesinde düzenlenen işyeri bildirgesi ile istenecek belgeler aşağıdaki gibi yenilenmiştir.

- a) İşverenden iş alan alt işverenler tarafından, Kanundan doğan yükümlülükleri başlamadan önce, asıl işverenle yapmış olduğu sözleşmenin bir örneğinin,
- b) Adi ortaklıklar tarafından; noter onaylı ortaklık sözleşmesinin,
- c) İhale konusu işlerde; işin sözleşmesi veya işin üstlenildiğini gösterir idarenin yazısının,
- ç) İnşaat işyerlerinde; varsa arsa sahibi ile müteahhit arasındaki inşaat yapım sözleşmesinin, elden, posta yoluyla veya Kurumca belirlenen şekilde gönderilmesi zorunludur

6. Malullük Aylığı Başvurusuna İlişkin Düzenlemeler

SSİY'nin 53. Maddesi gereği, malullük durumunu gösteren sağlık kurulu raporu alınmadan doğrudan malullük aylığı bağlanması talebinde bulunan sigortalılar, öncelikle Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurullarına sevk edilerek, malullük durumunun tespitine esas sağlık kurulu raporunun temini istenmekteydi. Ancak yeni düzenlemeyle bu sigortalıların sağlık kurulu raporu varsa talep tarihinden önceki 6 ay içerisinde Kurumca yetkilendirilmiş hastanelerce düzenlenmiş durum bildirir sağlık kurulu raporu kabul edilecek, yoksa Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucusuna sevk edilerek, sağlık kurulu raporu istenecektir

7. Ölüm Sigortasından Yararlanma Şartlarında Yapılan Düzenlemeler

SSİY'nin 60. Maddesinde ölen sigortalını hak sahiplerine bağlanacak ölüm aylığının şartları düzenlenmiştir. SSİY'de yapılan değişiklikle;

- Hak sahibi çocuklardan 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmayanların 4(a) kapsamında sigortalı

sayılmalarının ölüm aylığı bağlanmasına engel teşkil etmeyeceği belirtilmiştir. Bu düzenleme, 27/3/2018 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

- Ölüm aylığına esas düzenlemelerde “dul ve yetim” ifadesi yerine “hak sahibi” ifadesi kullanıldığından, ilgili maddede düzenlenen “dul ve yetim” ifadeleri 2013/Ağustos ayından itibaren geçerli olmak üzere “hak sahibi” olarak değiştirilmiştir.

8. Ölüm Toptan Ödemesine İlişkin Düzenlemeler

SSİY'nin 63. maddesine göre ölüm toptan ödemesi, ölen sigortalının hak sahiplerinin ölüm aylığı bağlanmasına hak kazanamaması durumunda, sigortalının eşine, çocuklarına ve ana ve babasına yapılan uzun vadeli sigorta kollarına ilişkin prim iadesidir. Ölüm toptan ödemesi yapılabilmesi için, hak sahiplerinin tahsis talep dilekçesini doğrudan Kuruma vermesi veya posta yoluyla ya da elektronik ortamda göndermesi gerekmektedir.

Ölüm sigortasından yararlanmak için gerekli prim ödeme gün sayısının sonradan hizmet tespiti suretiyle tamamlanması durumunda, prim ve prime ilişkin her türlü borcun ödenmesi koşuluyla hak sahiplerine bağlanacak aylığın başlangıcında;

- Sigortalının ölüm tarihi,
- Hak sahibi olma niteliğinin ölüm tarihinden sonra kazanılması hâlinde, bu niteliğin kazanıldığı tarihi,
- Ölüm aylığının kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması hâlinde, talep tarihini takip eden ay başı dikkate alınacaktır.

9. Gelir ve Aylıkların Ödenme Şekline İlişkin Düzenlemeler

SSİY'nin 69. maddesinde düzenlenen gelir ve aylıkların ödeme dönemine ilişkin yapılan değişikliklerle 01.01.2022 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere;

- “Ödeme günü cumartesi gününe rastlayan grubun ödemesi cuma, pazar gününe rastlayan grubun ödemesi pazartesi günkü grup ile birleştirilerek yapılır.” hükmü yürürlükten kaldırılmıştır.
- “Ödeme günlerinden herhangi birinin dini bayramlara rastlaması hâlinde, ödemelerin hangi tarihlerde yapılacağı, Kurumca belirlenerek ilan edilir” hükmü yürürlüğe girecektir.

10. 4/b Sigortalılarına İlişkin Prime Esas Kazançlar

SSİY'nin 98. Maddesinde,5510 sayılı Kanunun 4/1-b bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları düzenlenmektedir. 18.08.2021 tarihinde yapılan değişikliklerle;

- 4/b sigortalılarının prime esas kazanç beyanının SGK'nın ilgili ünitesine yapılacağı,
- 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı olduğu sonradan anlaşılan ve sigortalılık işlemleri sonradan geriye yönelik olarak yapılan sigortalıların geçerli sigortalılık

statüsüne prim aktarılması işlemlerinde, aktarılacak tutar kadar 01.10.2008 ve sonraki sürelerle re'sen beyan girişi yapılacağı düzenlenmiştir.

11. Primlerin Ödenmesi ve Süresi

SSİY'nin 108. maddesinde düzenlenen primlerin ödenmesi ve süresi başlığında 01.01.2022 tarihinde yürürlüğe girmek üzere yapılan değişiklik niteliğindeki düzenleme şöyledir;

- Kanununun 4-1/b- (4) numaralı alt bendine tabi olarak tarımsal faaliyette bulunanlar, genel sağlık sigortası primi ile kısa ve uzun vadeli sigorta kolları primlerinden ait olduğu yılın Ocak-Haziran dönemi primlerini Temmuz ayı sonuna, Temmuz-Aralık dönemi primlerini takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Kuruma öderler.

Mevcut uygulamalarının ikincil mevzuata uyumlu olmasını sağlamak üzere SSIY'nin 108. maddesinde yapılan düzenleme ise; mahkeme, özel hakem, toplu iş sözleşmesine istinaden doğan prim borçlarının ödenmesi usulleriyle ilgilidir. 01.01.2018 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren ve ikincil mevzuatın güncellenmesi mahiyetinde olan düzenlemeler ise şöyledir;

- 4857 sayılı Kanununun 21.maddesine istinaden;

i- İş mahkemelerince veya özel hakem tarafından verilen kararlar uyarınca göreve iadesine karar verilen sigortalı için verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk edecek sigorta primlerinin, sigortalının kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının tebliğinden itibaren on işgünü içinde işe başlamak için işverene başvuruda bulunması ve işverenin usulüne uygun daveti üzerine işe başlaması halinde, davete ilişkin tebligatın alındığı tarihin veya işverenin sigortalıyı işe başlatmaması halinde, sigortalının işe başlamak için işverene yaptığı başvurusuna ilişkin tebligatın alındığı tarihin içinde bulunduğu ayı,

ii- Arabuluculuk faaliyeti sonunda tanzim edilen ve ilam niteliğini haiz bulunan anlaşma belgesi uyarınca sigortalı için verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk edecek sigorta primlerinin arabuluculuk anlaşma belgesinin ilam niteliğini kazandığı tarihi, izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.

- İdare mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı ile ilgili olarak, ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin sigorta primlerinin, mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günü, izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.

- Kamu kurumlarında çalışan sigortalılar için;

i- Mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde, ödemeye ilişkin sigorta primlerinin mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günü veya idarenin karar tarihini,

ii- Arabuluculuk faaliyeti sonunda tanzim edilen ve ilam niteliğinde bulunan anlaşma belgesi uyarınca sigortalı için verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinden dolayı tahakkuk edecek sigorta primlerinin arabuluculuk anlaşma belgesinin ilam niteliğini kazandığı tarihi,

izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.

- 657 sayılı DMKanununun 4.maddesinin (B) bendi kapsamında bulunanlardan Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülenlere enflasyon farkı veya başka ad altında geriye yönelik olarak yapılan ödemelere ilişkin sigorta primlerinin, ödemenin yapıldığı tarihi, izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.

- Toplu iş sözleşmelerine tabi işyeri işverenlerince veya kamu idarelerince ya da yargı mercilerince verilen kararlar ile arabuluculuk faaliyeti sonunda tanzim edilen ve ilam niteliğinde bulunan anlaşma belgesine istinaden, hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenen ücret dışındaki ödemelere ilişkin sigorta primleri belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihleri veya arabuluculuk anlaşma belgesinin ilam niteliğini kazandığı tarihi, izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.

- Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçları, aylık prim ve hizmet belgesinin Kuruma verilme süresi içinde Türkiye'ye dönmemişse bu araçlarda çalıştırılan sigortalılara ilişkin tahakkuk ettirilecek sigorta primleri bu maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen ödenme süresinin sona erdiği tarihten itibaren bir ayı geçmemek şartıyla araçların Türkiye'ye dönüş tarihini izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir.

- 4046 sayılı kanununun 21.maddesine istinaden iş kaybı tazminatı ödenen sigortalı personel ile 4447 sayılı kanununun ek 5 inci maddesi kapsamında doğum ve evlat edinme sonrası yarım çalışma ödeneği ödenenlere ilişkin sigorta priminin ödemenin yapıldığı tarihi, izleyen ay/dönemin sonuna kadar Kuruma ödenmesi halinde yasal süresi içinde ödenmiş kabul edilir. Diğer yandan, Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını müteakip ay içerisinde çalıştıktan sonra alan aile hekimleri ve aile sağlığı elemanları için maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın son gününe kadar, Kuruma ödenmek zorundadır.

12- Yeterli İşçiliğin Bildirilmiş Olup Olmadığına İlişkin Araştırma

SSİY'nin 111.maddesinde yapılan düzenlemeyle, özel nitelikli inşaatlarda yapılacak araştırmalarda, inşaatın ruhsatnamesinde yer alan yapı sınıfı ve grubunun esas alınacağı belirtilmiştir. Buna göre inşaatın niteliği dikkate alınarak, inşaatın ruhsatnamesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan ilgili tebliğde kayıtlı yapının sınıfı ve/veya grubunun farklı olduğunun anlaşılması hâlinde, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yayımlanan ilgili Tebliğde yer alan yapı sınıfı ve grubu esas alınacağı ile yapı sınıfı veya grubuna yapılan itirazların karara bağlanmak üzere Asgari İşçilik Tespit Komisyonuna intikal ettirilmesine ilişkin hüküm kaldırılmıştır. İhale konusu işlerde yapılan araştırma sonucunda veya özel nitelikteki inşaat işyerlerinde doğan fark işçilik için hesaplanan prim tutarı, aksine bir tespit olmaması hâlinde, faaliyet süresinin son ayına mal edilerek tahakkuk ettirilmek suretiyle gecikme cezası ve gecikme zammı ile ödenmek üzere

işverene tebliğ edilmektedir. SSİY'nin 112. Maddesinde yapılan düzenlemeyle işverence borcun tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenmesi veya itirazda bulunulmaması halinde borcun kesinleşeceği belirtilmiştir. Önceki düzenlemede işverence borcun tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödeneceğinin ve daha sonra Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılması istenilmeyeceğinin bir dilekçe ile bildirilmesi veya tebligatta belirtilen sürede bildirimde bulunulmaması hâlinde borcun kesinleşmesi sağlanmaktaydı.

13. Tarım veya Orman İşlerinde Hizmet Akdiyle Süreksiz Olarak Çalışanların Sigortalılığı

Tarım ve orman işlerinde hizmet akdiyle süreksiz olarak çalışanların prim ödeme süreleri aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

“Genel sağlık sigortası primi ile kısa ve uzun vadeli sigorta kolları primlerinden ait olduğu yılın Ocak-Haziran dönemi primleri Temmuz ayı sonuna, Temmuz-Aralık dönemi primleri takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Kuruma ödenecektir.”

14. Geçici Maddelere İlişkin Düzenlemeler

SSİY'nin geçici maddelerine ilişkin düzenlemeler ise aşağıdaki gibidir

- SSİY/Geçici 7. Maddesine göre, 1478 sayılı Kanuna (Bağ-Kur) ve 2926 sayılı Kanuna (Tarım Bağ-Kur) tabi geçen hizmetlerin diğer sosyal güvenlik kurumlarına tabi geçen hizmetlerle birleştirilerek bağlanacak aylıklarda; ölüm aylıkları hariç olmak üzere prim ve prime ilişkin her türlü borcun ödendiği tarihi takip eden aybaşı esas alınacaktır,
- SSİY/Geçici 14. Maddesine göre, 5434 sayılı Kanuna (Emekli Sandığı) tabi engellilerde; aylık bağlanacak sigortalıların, aylık talep tarihinde Kanunun 4. bendi kapsamında sigortalı olma şartı aranmayacaktır,
- SSİY/Geçici Geçici 35. Maddesine göre;
 - Aylık bağlandıktan sonra prim ödeme gün sayısı eksik olduğu tespit edilenlerden; borçlanılacak süresi olmayanlar ile borçlanmayla eksik hizmet süresini tamamlayamayanlara verilecek hizmet ile eksik hizmet süresinin tamamlanacağı tarih itibariyle yeniden aylıkları hesaplanacak,
 - 3201 sayılı Kanuna göre yurtdışı borçlanması yapanların tahakkuk edecek borç tutarlarının bağlanacak aylıklardan kesilmesi suretiyle ödenmesi mümkün olmayacak,
 - 3201 sayılı Kanuna göre yurtdışı borçlanması yaparak aylık bağlandıktan sonra prim ödeme gün sayısını tamamlayanların bu süreleri 4/b sigortalılık statüsünde kabul edilecek, eksik gün sayılarının ve aylık bağlanırken hak kazanma koşullarının tespitinde dikkate alınacaktır.
- Genel sağlık sigortası primi ile kısa ve uzun vadeli sigorta kolları primlerinden ait olduğu yılın Ocak-Haziran dönemi primleri Temmuz ayı sonuna, Temmuz-Aralık dönemi primleri takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar Kuruma ödenecektir.

B-SOSYAL SİGORTA İŞLEMLERİ YÖNETMELİĞİNDE YENİ DÜZENLEMELER VE GÜNCELLEMELER

1.Meslek Mensubunun Kendisinin veya Birinci Dereceden Yakınının Vefat Etmesi Halinde Yedi Günlük Erteleme

Aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesini vermeye yetkili meslek mensuplarının (serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavirler) karşılaşılabildiği olumsuzluklar nedeniyle SGK'ya bilgi ve belge verilmemesi durumunda işverenlerin mağduriyet yaşadığı görülmüştür. Meslek mensuplarının yürütmekte olduğu işlemleri gecikmesinden doğan mağduriyetlerin giderilmesi için SSIY'nin 5. Maddesine 18.08.2021 tarihi itibariyle aşağıdaki şekilde yeni bir fıkra eklenmiştir.

“Aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesini vermeye yetkili meslek mensubunun kendisinin veya birinci dereceden yakınının, Kanuna göre Kuruma verilmesi gereken her türlü bilgi, belge, bildirme ve beyannamelerin verilmesine veya Kuruma yapılması gereken başvurulara ilişkin sürelerin bitimine 7 gün veya daha az süre kala vefat etmesi halinde, söz konusu yükümlülüklerinin yasal sürelerinin son gününü takip eden günden itibaren yedinci günün sonuna kadar yerine getirilmesi ve bu süre içinde sigorta primlerinin ödenmesi halinde bu yükümlülükler Kanunda öngörülen sürede yerine getirilmiş sayılır.”

2.İşten Ayrılış ve Eksik Gün Nedenlerini Belirleme Yetkisi

Sigortalılığın sona ermesine ilişkin bildirimler, sigortalı işten ayrılış bildirgesiyle sigortalılığın sona ermesini takip eden on gün içinde e-sigorta ile yapılmaktadır. Kurumca hazırlanan işten ayrılış bildirgesi örneğinin ikinci sayfasında açıklamalar bölümü yer almakta olup bu bölümde işten ayrılış verilirken dikkat edilecek hususlar bulunmaktadır. SSIY'nin 25. maddesinde yapılan düzenlemeyle sigortalı işten ayrılış bildirgesinin açıklamalar bölümündeki işten ayrılış ve eksik gün nedenlerine ilişkin kodları belirlemeye ve bu kodlarda değişiklik yapmaya Sosyal Güvenlik Kurumu yetkili kılınmıştır.

3. Yaşlılık Toptan Ödemesi

Sosyal güvenlik mevzuatına göre yaşlılık toptan ödemesi, 4 (a) ve 4(b) kapsamındaki sigortalılar ile ilk defa 4 (c) kapsamında sigortalı olanlardan, herhangi bir nedenle çalıştığı işten ayrılan, işyerini kapatan veya devredenlerden yaş şartını doldurduğu hâlde malullük ve yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanamayan sigortalıya örneği Kurumca hazırlanan dilekçe ile Kuruma başvurusu hâlinde ödenen uzun vadeli sigorta kolları primlerine ilişkin iadedir. SSIY'nin 59. Maddesine göre yaşlılık toptan ödemesinin tutarı; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primleri güncelleme katsayısı ile güncellenerek hesaplanmaktadır.

4 (a) ve 4(c) kapsamındaki sigortalıların kendisinin ve işverenlerinin, 4 (b) kapsamındaki sigortalının ise kendisinin ödediği malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin her yıla ait tutarı, primin ait olduğu yıldan itibaren yazılı istek tarihine kadar geçen yıllar için, her yılın gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek toptan ödeme şeklinde verilmektedir.

Yaşlılık aylığı bağlanması veya toptan ödeme yapılması talebinde bulunan ve talep tarihi itibarı ile yaşlılık aylığı için diğer şartları taşımakla birlikte gerekli prim ödeme gün sayısını sonradan tespit edilen hizmet süreleriyle tamamlayanlardan, toptan ödeme talebinden önce tahsis talebinde bulunanlara ilk tahsis talep tarihi, diğerlerine ise toptan ödeme talep tarihi esas alınarak aylık bağlanacaktır. Toptan ödeme tutarı bağlanacak aylıklardan mahsup edilecektir.

4. 4/a Kapsamında Sigortalı Sayılanlarda Yapılan Düzenlemeler

Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar olarak kabul edilen 4(a) kapsamında sigortalı sayılanlar, SSIY'nin 9. maddesinde detaylı olarak sayılmıştır. Zaman içerisinde 5510 Sayılı Kanunda 4/a kapsamında sayılıp özellikle kolay işverenlik kapsamına alınan ev hizmetlerinde çalışanlar ile konut kapıcılarına ilişkin düzenlemeler, ikincil mevzuat olan SSIY'nin 9. Maddesine işlenmemiştir. Temel kanunla ikincil mevzuatına uyumlaştırılması amacıyla, 4/a kapsamında sigortalı sayılan arasında aşağıdaki tabloda belirtilen fıkralar eklenmiştir.

5. İşyeri Nakli, Devri ve İntikaline İlişkin Düzenlemeler

SSIY'nin 33. maddesinde işyeri nakli, devri ve intikaline ilişkin aşağıdaki düzenlemelere yer verilmiştir.

-6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi şirketlerin nevelerinin değişmesi, birleşmesi, bölünmesi veya diğer bir şirkete katılması durumunda, bu hususların ticaret siciline tesciline ilişkin ilan tarihini; adi şirketlerde şirkete yeni ortak alınması halinde ise, en geç yeni ortağın alındığı tarihi; takip eden on gün içinde bu durumların işyeri bildirgesi ile e-sigorta kanalıyla Kuruma bildirilmesi zorunludur. İşyerlerinde işletme adı değişikliklerinde işyeri bildirgesi verilmez. Bu değişiklik bir yazı ile Kuruma bildirilir.”

- Devir veya intikal nedeniyle düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden ayrıca işyeri dosyası tescil edilmez ve işlemlerin eski işyeri numarasından devam ettirilebilmesi için, devir veya intikale ilişkin gerekli değişiklikler tescil kütüklerine kaydedilir.

-Şirketlerin nevelerinin değişmesi, birleşmesi veya bir şirketin diğer bir şirkete katılması ya da adi şirketlerde yeni ortak alınması durumunda düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden yeni işyeri dosyası tescil edilmez ve işlemler eski işyeri dosyası üzerinden devam eder.

- İşyerinin, gerek başka bir ildeki adrese nakledilmesi nedeniyle düzenlenen işyeri bildirgesine istinaden, gerekse aynı il içinde olmakla birlikte başka bir ünitenin görev alanındaki adrese nakledilmesi nedeniyle yapılan yazılı bildirim üzerine yeni işyeri dosyası tescil edilir.

- İşyerinin başka bir ünitenin görev alanına giren adrese nakledilmesi halinde, durum yeni ünite tarafından bildirim kendisine yapıldığı tarihten itibaren onbeş gün içinde eski işyeri dosyasının bulunduğu üniteye yazılı olarak bildirilir ve yapılan bildirim üzerine eski işyeri dosyası Kanun kapsamından çıkartılır.

- İşyerinin aynı ünitenin görev alanına giren başka bir adrese nakledilmesi halinde, yeni adres, işyerinin nakledildiği tarihten itibaren on gün içinde işyerinin işlem gördüğü üniteye yazı ile bildirilir ve bu durumda yeni işyeri dosyası tescil edilmez.”

6. Sigortalılara Verilecek Olan İstirahatler

SSİY'nin 39. maddesinde düzenlenen istirahat raporlarına ilişkin hususlar, mevcut uygulamaların ikincil mevzuata işlenmesi amacıyla aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

- Sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmayan ülkelerde verilen istirahat raporlarının ülkemiz dış temsilciliklerince onanması hâlinde, yetkilendirilen hekim ve sağlık kurumlarının ayrıca onayı aranmayacaktır
- Elektronik ortamda düzenlenen ve düzenlemeyen raporlarla ilgili SGK ve sağlık kurumlarınca yapılacak işlemler açık bir şekilde düzenlenmiştir
- Normal şartlarda Sağlık Kurumlarının işleyişinde de yer bulan bir takvim yılı içinde tek hekim tarafından ayaktan tedavilerde verilecek istirahat sürelerinin toplamı 40 günü geçemeyeceğine dair düzenleme SGK ikincil mevzuatına da eklenmiştir.

7. Geçici İş Göremezlik Ödeneğinin Ödenmesi Ve Hesaplanması

Geçici iş göremezlik ödeneğinin hesaplanmasına ilişkin mevcut durumda uygulanmakta olan bazı kurallar, SSİY'nin 40. maddesinde bulunmamaktaydı. Ancak 18.08.2021 tarihinde temel uygulamalar ile SSİY güncellemesi aşağıdaki düzenlemelerle tamamlanmıştır.

- *“Sigortalının, aynı süre içinde aynı sigortalılık hâline tabi olacak şekilde birden fazla işyerinde çalışması hâlinde, üst sınır dikkate alınarak ilgili dönemdeki prime esas kazançlar toplamının, bir ay için 30, toplamda 90 günü geçmemek üzere bu kazançlara esas prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle gelir ve ödeneğe esas günlük kazanç hesaplanır.”*
- *Mahsuplaşma talebinde bulunan iş yerlerinde çalışan sigortalılara ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, yapılacak protokol ile sigortalılar için Kuruma ödenecek sigorta primine mahsup edilmek üzere, işverenleri tarafından Kurum adına sigortalılara ödenebilir. İşveren tarafından sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneğinin ödenmesi hâlinde, Kurum tarafından hesaplanarak bulunacak geçici iş göremezlik ödeneği toplamı, işverenin Kuruma olan borcuna, borcun olmaması hâlinde ise ilk prim borcuna mahsup edilir. İşyerinin kapanmış olması hâlinde ise iade edilir.”*
- *“Geçici iş göremezlik ödeneğinin, buna ilişkin belge veya bilgilerin Kuruma intikalini takip eden yedi iş günü içinde geçmiş süreler için sigortalıların kendilerine, kanunî temsilcilerine, vekillerine veya sigortalının tanımlı banka hesap numarasına ya da anlaşmalı banka şubelerine ödenmesi hususunda Kurum yetkilidir.”*
- *Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların istirahatli olduğu dönemde işyerlerinde çalışıp çalışmadığına dair bildirim işverenleri tarafından istirahatin sona erdiği aya ait aylık prim ve hizmet belgesi/muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin verileceği süre içinde Kurumca belirlenen usule elektronik ortamda yapılması zorunludur. Çalışılmadığına dair bildirim yapılmaması veya süresi dışında yapılması halinde Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre idari para cezası uygulanır.”*

8. Hizmet Borçlanmasına İlişkin Düzenlemeler

SSİY'nin 66. maddesinde düzenlenen hizmet borçlanmalarına ilişkin değişiklikler, mevcut durumda hali hazırda uygulamada bulunan ancak SSİY hükümlerine işlenmemiş olan düzenlemelerdir. İkincil mevzuatına güncellenmesine ilişkin 18.08.2021 tarihinde yapılan değişiklikler hizmet borçlanma taleplerinin ne şekilde yapılacak ve borçlanma gün sayısında ay kavramının SGK kurallarına uygun şekilde 30 gün, yıl kavramının ise 360 gün olarak alınmasıyla ilgilidir. Diğer yandan borçlanma kapsamında sigortalılığın başlangıç tarihinden önceki sürelerin borçlandırılması hâlinde, sigortalılığın başlangıç tarihi, borçlandırılan gün sayısı kadar geriye götürülecek, prim ödeme gün sayısı ve prime esas kazançlar ise geriye götürülen ilgili aylara mal edilecektir.

9. 4/a Sigortalılarına İlişkin Prime Esas Kazançlar

4(a) kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançlarına ilişkin, temel kanun ve genelelerde yer alan hususlar eklenerek ikincil mevzuat bütünlüğü sağlanmıştır. Diğer yandan SGK açısından muaf tutulacak yemek, çocuk ve aile zammı miktarları konusunda da temel düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu kısımda yapılan düzenlemeler ikincil mevzuatın genişletilmesi ve güncelleştirilmesi amacını taşımaktadır, mevcut uygulamada değişiklik yapılmamıştır.

Buna göre SSİY'nin 97. maddesine eklenen fıkra gereğince 4(a) kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançlarının belirlenmesinde;

- Ücretler ödenip ödenmediğine veya ne zaman ödendiğine bakılmaksızın, hak edildiği ayın,
- Sigortalıların hak kazanıp da kullanmadıkları yıllık izin sürelerine ait ücretlerin hizmet akdinin feshinden sonra ödenmesi halinde, 4857 sayılı Kanunun 59 uncu maddesine göre bu nitelikteki yıllık izin sürelerine ilişkin ücretler akdin feshedildiği tarihte hak kazanıldığı nazara alınarak, akdin feshedildiği ayın,
- Toplu iş sözleşmeleri uyarınca veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan personel ile toplu iş sözleşmesine tabi olmakla birlikte sendikalara üye olmamaları nedeniyle özel sektöre ait işyerlerinde sözleşme kapsamında bulunmayan personele geriye yönelik olarak ücret farkı ödenmesine karar verilmesi halinde, söz konusu ücret farkları, ilişkin oldukları ayların,
- Toplu iş sözleşmesi hükümlerinin uygulandığı işyerlerinde, bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara, Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin yanı sıra işverenlerce de toplu iş sözleşmelerine dayanılarak istirahatli bulunan süre için ayrıca ücret ödenmesi durumunda, bu ücretler istirahatli bulunulan ayların,
- Kamu kurumlarında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalışan sigortalılar için mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ödenmesi halinde bu ücretler ilişkin oldukları ayların,
- Ücret dışında sigortalılara ödenmekte olan prim, ikramiye gibi her türlü ödemeler, ödemenin yapıldığı ayın,kazancına dahil edilerek prime tabi tutulur.

Sigortalılara, ücretinin yanı sıra prime esas kazanca dahil edilebilecek nitelikte ücret dışında ödeme yapılması halinde, bu nitelikteki kazançlar, prime esas günlük kazanç üst sınırının otuz katı aşılmamak kaydıyla prime tabi tutulur. Ancak her iki kazanç toplamının üst sınırı aşması halinde, ücret dışındaki ödemenin üst sınırı aşan kısmı, Kanunun 82 nci maddesi hükmü de dikkate alınarak en fazla takip eden iki ayın prime esas kazanç tutarına dahil edilir.

Sigortalılara, ücretsiz izin, istirahat gibi çeşitli nedenlerle ay içinde çalışmasının bulunmadığı ve ücret ödenmediği aylarda prime esas kazanca dahil olacak nitelikte ücret dışında bir ödeme yapılması halinde, ücret dışındaki bu ödemeler, ödemenin yapıldığı ayda sigortalının prim ödeme gün sayısının bulunmaması nedeniyle ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayı geçmemek üzere ilgili ayların prime esas kazancına dahil edilir.

Ancak ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayda da ücret ödemesine hak kazanılmadığı durumlarda, ücret dışındaki bu ödemeler prime esas kazanca dahil edilmez.

İşçinin işe iadesi için kesinleşen mahkeme veya özel hakem veya arabuluculuk kararının kendisine tebliğinden itibaren on iş günü içinde işe başlamak üzere başvurmuş olması kaydıyla, işe başlatılsın veya başlatılmasın bu nitelikteki işçilere çalıştırılmayan süre için ödenen en çok dört aya kadar ücret ve diğer haklar, akdin feshedildiği aydan başlanılarak ilgili ayların prime esas kazançlarına dahil edilerek işsizlik sigortası primi de dahil olmak üzere tüm sigorta kollarına ait primler kesilir ve bu süreler hizmetten sayılır. İşçi işe başlatıldığında bildirim süresine ait ihbar ücreti ile kıdem tazminatının peşin olarak ödenmesi halinde bu ödeme işçiye ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer alacaklarından mahsup edilir. Kanunun 80 inci maddesi uyarınca bildirim süresine ait ihbar ücret ile kıdem tazminatının prime tabi tutulmaması nedeniyle işçiye işe başlatılması halinde ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer hakları mahsup edilmemiş haliyle prime tabi tutulur ve bu süreler prim ödeme gün sayısından sayılır.

İdari yargı tarafından verilen kararlara istinaden sigortalılara fiilen çalışmadıkları süreler için ücret ve benzeri nitelikte ödeme yapılması halinde; ücretler, ilişkin olduğu aylara mal edilmek, ücret dışındaki diğer ödemeler ise ödendiği ayın kazancına dahil edilmek suretiyle prime tabi tutulur.

Sigortalılara;

a) Yemek parası adı altında yapılan ödemelerin, işyerinde veya müstemilatında işveren tarafından yemek verilmemesi şartıyla, fiilen çalışılan gün sayısı dikkate alınarak günlük asgari ücretin % 6'sının, yemek verilecek gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak miktarı,

b) Sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla ve fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın; sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan çocuklarından 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 3308 sayılı Kanunda belirtilen aday çırak, çırak ya da işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayan çocuklarından en fazla iki çocuk için çocuk zammı adı altında yapılan ödemelerin, çocuk başına

aylık asgari ücretin %2'si, 657 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin mülga (C) fıkrası kapsamında çalışan sigortalıların aynı şartları haiz her bir çocuğu için % 4'ü oranındaki tutarı,

c) Aile zammı adı altında yapılacak ödemelerin, sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın, sigortalının eşinin Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmaması ve Kurumdan gelir veyahut aylık almaması durumunda, aylık asgari ücretin %10'u, 657 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin mülga (C) fıkrası kapsamında çalışan sigortalıların aynı şartları haiz eşi için % 20'si oranındaki tutarı, prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Sigortalı adına ay içinde özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payı adı altında işverence yapılan ödemeler toplamının aylık asgari ücretin % 30'una isabet eden kısmı prime esas kazançta dahil edilmez, ancak kalan tutar ödendiği ayın prime esas kazancına dahil edilir. Sigortalının özel sağlık sigortası ve bireysel emeklilik katkı payının ödendiği aydaki prime esas kazancının, Kanununun 82 nci maddesine istinaden belirlenen prime esas kazanç üst sınırının üzerinde olması halinde, söz konusu özel sağlık sigortası ve bireysel emeklilik katkı payları takip eden iki ayda üst sınır aşılmamak kaydıyla sigortalının prime esas kazancına dahil edilir. Sigortalı adına işveren tarafından yalnızca özel sağlık sigortası primi veya yalnızca bireysel emeklilik katkı payı ödenmiş olması durumunda, prime esas kazançta dahil edilecek tutar, ödenen özel sağlık sigortası primi veya bireysel emeklilik katkı payı üzerinden %30 oranındaki istisna tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanır.

Aynı yardımlar, ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödemeler ve keşif ücreti, ihbar tazminatı ve kasa tazminatı prime tabi tutulmaz.

Kanununun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre; sigortalılara yakacak, temizlik, aydınlatma ve benzeri nitelikteki giderleri ya da tahsil veya mesken yardımı gibi kanunda ismen sayılmayan nedenlerle yapılan ödemeler, ödemenin yapıldığı aydaki prime esas kazançta dahil edilir. 6772 sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 sayılı Kanunla 6212 Sayılı Kanunun İkinci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanuna istinaden ödenmekte olan ikramiyeler ile ilave tediye prime tabi tutulur. 4857 sayılı Kanununun 61 inci maddesindeki istisnai hüküm üzerinde durulmaksızın hak kazanıldığı halde kullanılmayan yıllık izin süresi için ödenecek ücretlerden kısa vadeli sigorta kolları primi kesilir.

10. Prim Ödeme Gün Sayısı Ve Günlük Kazanç

Sigortalıların prim ödeme gün sayısı ve günlük kazancın belirlenmesinde uygulanan temel kanun hükümleri ve genelge hükümleri SSIY'nin 100. Maddesine eklenerek ikincil mevzuatın güncellenmesi sağlanmıştır. İkincil mevzuatın güncellenmesi mahiyetindeki düzenlemeler şöyledir;

- İşe başladığı ay/dönem içinde işten ayrılan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları, ay/dönemin ilk günü işe başlayıp son günü işten ayrılanlar hariç olmak üzere

sigortalının işe giriş tarihi ve işten çıkış tarihleri dahil edilerek o ayda çalıştığı gün sayısı kadar Kuruma bildirilir.

- Ay/dönem içinde işe girişi veya işten çıkışı bulunmayan, istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası gibi çeşitli nedenlerle ay/dönemin bazı günlerinde çalışmayan ve çalışmadığı günler için de ücret almayan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları, ilgili ay/dönemdeki gün sayısından, ücret almaya hak kazanılmamış gün sayısı çıkartılmak suretiyle hesaplanır. Ay/dönem içinde işe başlayan veya işten ayrılan sigortalıların, aynı zamanda istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası gibi çeşitli nedenlerle ay/dönem içinde hak kazanılmış hafta tatili dışında, çalışmadığı ve çalışmadığı günler içerisinde ücret almadığı günlerin bulunması durumunda, ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayısı, ilgili ay/dönemdeki gün sayısından işe başladığı tarihten önceki gün sayısı, işten ayrıldığı tarihten sonraki gün sayısı ve ücret alınmayan gün sayısı çıkartılmak suretiyle hesaplanır.

- İşverenlerce Kurumdan geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara, Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneği ile normal günlük kazançları arasındaki fark ücretleri veya Kurumca ödenen geçici iş göremezlik ödeneği dikkate alınmaksızın ayrıca normal günlük ücretlerinin ödendiği durumlarda, geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara istirahatli buldukları süreler için işverenlerince yapılan bu ödemeler, Kanunun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında değerlendirilerek prime tabi tutulur. Kurumdan geçici iş göremezlik ödeneği alan ve ay/dönem içinde istirahatli olan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, ücret aldığı günler dikkate alınmak suretiyle hesaplanır. Prime tabi tutulan bu ödemelerin sigorta primine esas günlük kazanç alt sınırının altında kalması halinde, Kanunun 82 nci maddesi gereğince prime esas günlük kazançla tamamlanarak, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi de dahil olmak üzere prime tabi tutulur ve bu primlerin ilişkin olduğu süreler aylık prim ve hizmet belgesinde prim ödeme gün sayısına ilave edilir.

- Sigortalıların işe başladığı ay/dönemdeki prim ödeme gün sayılarının ve prime esas kazanç tutarlarının hesaplanması sırasında, 4857 sayılı Kanunda öngörülen hafta tatili ücretine hak kazanıp kazanmadığı hususu göz önüne alınır ve hak kazanılan hafta tatili prim ödeme gün sayısına dahil edilir. Hafta tatiline hak kazanmadıkları halde hafta tatili yapan sigortalılara, kullanmış oldukları hafta tatili için ücret ödenmesi zorunlu olmadığından, bu süreler prim ödeme gün sayısının hesaplanması sırasında dikkate alınmaz. Hak kazanılmadığı halde kullanılmış olan hafta tatili için ücret ödenmesi halinde, prime esas kazançla tabi bu ödemelere ilişkin süreler de prim ödeme gün sayısına dahil edilir.

11. Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Düzenlenmesi ve Verilmesi

Temel kanun ve genelge uygulamalarının, SSIY'ye işlenmesi amacıyla yapılan düzenlemeler özetle şöyledir,

- Aylık prim ve hizmet belgesinde yer alan bilgileri içeren SSIY'nin 102. Maddesi günümüz uygulamalarına çerçevesinde güncellenmiştir,

- Muhtasar prim hizmet beyannamesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren SGK aylık bildirimlerin yasal süresi ayın 23'ü iken 26'sı olmuştur, bu düzenleme SSIY hükümlerine işlenerek güncellik sağlanmıştır.

12. Mahkeme ve Özel Hakem Kararlarına İstinaden Verilecek Aylık Prim ve Hizmet Belgeleri

Temel kanun ve genelgelerde yer alan mevcut uygulamaların SSIY'ye işlenmesi amacıyla yapılan ve 01.01.2018 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe alınan düzenlemeler aşağıda sunulmuştur.

4857 sayılı Kanununun 21. maddesine istinaden;

- İş mahkemelerince veya özel hakem tarafından verilen kararlar uyarınca göreve iadesine karar verilen sigortalı için verilmesi gereken asıl veya ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin; sigortalının kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının tebliğinden itibaren on işgünü içinde işe başlamak üzere işverene başvuruda bulunması ve işverenin usulüne uygun daveti üzerine işe başlaması halinde, davete ilişkin tebligatın alındığı tarihin veya işverenin işçiyi işe başlatmaması halinde ise, sigortalı personelin işe başlamak için işverene yaptığı başvurusuna ilişkin tebligatın alındığı tarihin içinde bulunduğu ayı,

- Arabuluculuk faaliyeti sonunda tanzim edilen ve ilam niteliğinde bulunan anlaşma belgesi uyarınca sigortalı için verilmesi gereken asıl veya ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin arabuluculuk anlaşma belgesinin ilam niteliğini kazandığı tarihi,

takip eden ayın 26'sına kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

İdare mahkemesi kararlarına göre görevlerine iade edilen sigortalı personel ile ilgili olarak ödenmesine karar verilen ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin;

- 17/4/2012 tarihine kadar kesinleşen mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihini takip eden günü,

- 17/4/2012 tarihinden sonra mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihini takip eden günü,

takip eden ayın 26'sına kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

Kamu kurumlarında çalışan sigortalılar için;

- Mahkeme kararları veya idarece verilen kararlar gereğince geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde, bu ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin mahkeme kararının idareye tebliğ edildiği tarihi takip eden günü veya idarenin karar tarihini,

- Arabuluculuk faaliyeti sonunda tanzim edilen ve ilam niteliğinde bulunan anlaşma belgesi uyarınca geriye yönelik ücret ve ücret niteliğinde ödeme yapılması halinde, bu ücretlere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin arabuluculuk anlaşma belgesinin ilam niteliğini kazandığı tarihi, takip eden ayın 26'sına kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

657 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin (B) bendi kapsamında bulunanlardan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülenlere enflasyon farkı veya başka ad altında geriye yönelik olarak yapılan ödemelere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin, ödemenin yapıldığı tarihi takip eden ayın 26'sına kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

Toplu iş sözleşmelerine tabi işyeri işverenlerince veya kamu idarelerince ya da yargı mercilerince verilen kararlar ile arabuluculuk faaliyeti sonunda tanzim edilen ve ilam niteliğinde bulunan anlaşma belgesine istinaden, hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenen ücret dışındaki ödemelere ilişkin düzenlenmesi gereken ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgelerinin prime esas kazancın tabi olduğu en son ayın kazancına dahil edilmek üzere belirtilen mercilerin kararlarının kesinleşme tarihlerini veya arabuluculuk anlaşma belgesinin ilam niteliğini kazandığı tarihi, takip eden ayın 26'sına kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

Yabancı ülkelere sefer yapan ulaştırma araçları, aylık prim ve hizmet belgesinin Kuruma verilme süresi içinde Türkiye'ye dönmemişse bu araçlarda çalıştırılan sigortalıya ait aylık prim ve hizmet belgesi, bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen verilme süresinin sona erdiği tarihten itibaren bir ayı geçmemek şartıyla araçların Türkiye'ye dönüş tarihini takip eden ayın 26'sına kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

4046 sayılı Kanunun 21 nci maddesine istinaden iş kaybı tazminatı ödenen sigortalı personel ile 4447 sayılı Kanunun ek 5 inci maddesi kapsamında doğum ve evlat edinme sonrası yarım çalışma ödeneği ödenenlere ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinin ödemenin yapıldığı tarihi, takip eden ayın 26'sına kadar, Kuruma, e-sigorta kanalıyla gönderilmesi veya kağıt ortamında verilmesi halinde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilir.

Her ayın 1'i ile 30'u arasındaki maaşını müteakip ay içerisinde çalıştıktan sonra alan aile hekimleri ve aile sağlığı elemanları için maaş ödemelerinin yapılması gereken ayın son günü, aylık prim ve hizmet belgesini saat 23:59'a kadar her bir maaş ödeme dönemi için ayrı ayrı olmak üzere e-sigorta kanalıyla Kuruma göndermekle yükümlüdür.

13. Eksik Gün Belgeleri

Sosyal güvenlik uygulamalarında, ay içinde otuz günden az çalışan veya eksik ücret ödenen sigortalılara ilişkin eksik gün nedeninin bildirilmesi ve eksik gün nedenlerine ilişkin belgelerin Kurumun isteme ihtimaline karşılık tanzim ve muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Eksik gün nedenlerine ilişkin bilgi ve belgelerin neler olduğu SSİY'nin 102. Maddesine düzenlenmiş olup zaman içerisinde SGK genelgeleriyle güncellenen eksik gün belge listesi, SSİY'nin 102. maddesine işlenerek ikincil mevzuatın uyumlu olması sağlanmıştır. Yapılan güncelleme 27/03/2018 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Genel bir bilgi olarak ve SSİY'ye eklenen eksik günlere ait belge listesi şöyledir;

- Kurumca elektronik ortamda alınabilenler hariç Kurumca yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucularından veya işyeri hekimlerinden alınmış istirahatli olduğunu gösteren rapor,
- Sigortalı ve işverenin imzasını taşıyan ücretsiz veya aylıksız izinli olduğunu kanıtlayan izin belgesi,
- Sigortalıya tebliğ edilen disiplin cezası uygulamasına ilişkin belge,
- Gözaltına alınma ile tutukluluk hâline ilişkin belgeler,
- Kısmi süreli çalışmalara ait sigortalı ve işverenin imzasını taşıyan yazılı iş sözleşmesi,
- Sigortalının imzasını taşıyan puantaj kayıtları,
- Grev, lokavt, genel hayatı etkileyen olaylar, doğal afetler nedeniyle işyerinde faaliyetin durdurulduğunu veya işe ara verildiğini gösteren ilgili resmî makamlardan alınan yazı örneği,
- İşe devamsızlığa ilişkin belgeler,
- İş sözleşmesinin fesih edildiği tarihte çalışılmadığına dair belge,
- Kısa çalışma ödeneği alındığına dair ilgili resmî makamlardan alınan belge,
- 5434 sayılı Kanunun mülga ek 76 ve mülga geçici 192 nci maddelerine tabi olduğunu gösterir belge,
- Yarım çalışma ödeneği alındığına dair ilgili resmî makamlardan alınan belge,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Kayıt, Takip ve İzleme Programı İSG-KATİP üzerinden alınan sözleşmeler.

Eksik gün bildirim nedenlerinin aylık prim ve hizmet belgesinde/muhtasar ve prim hizmet beyannamesinde belirtilmesi yeterlidir. Eksik çalışmaya ilişkin belgeler ilgili ayda düzenlenir ancak Kuruma verilmez. Söz konusu belgeler işverence saklanır.

Eksik çalışmaya ilişkin bilgi ve belgelerin Kurumca istenilmesi halinde, on beş günlük süre içinde ibraz edilmesi zorunludur. İlgili bilgi ve belgelerin Kurumca yapılan tebligata rağmen on beş gün içinde ibraz edilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin yukarıda belirtilen usul ve esaslara uygun düzenlenmemiş olması halinde Kurumca geçersiz sayılarak, Kanunun 86 ncı maddesinin beşinci fıkrasına göre işlem yapılır.

Eksik gün belgeleri dışındaki otuz günden az çalışılan sürelerle ait geçerli belgeleri belirlemeye Kurum Yönetim Kurulu yetkilidir.

14. 4/c Kapsamındaki Sigortalıların Görevden Uzaklaştırılması ve Yargı Kararıyla Görevine Son Verilmesi Halinde Prim Ödeme Süresi

18.08.2021 tarihinden geçerli olmak üzere 4/c kapsamındaki sigortalılarla ilgili prim ödeme sürelerinde yapılan düzenlemeler şöyledir; Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlar yönünden bu maddenin on yedinci fıkrasında belirtilen süreler dışında ödenmekle birlikte;

- Görevden uzaklaştırılmasına rağmen idari tasarrufla ya da yargı kararı ile görevlerine iade edilenler veya görevine son verilmesine rağmen idarî tasarrufla görevlerine iade edilenler için geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücrete,
- Geriye dönük yapılan terfi işlemi sonucu ödenen aylık veya ücret farklarına,
- Cari aya ait aylık prim ve hizmet belgesi Kuruma gönderildikten sonra ilk atama, nakil, aylıksız izin sonrası göreve başlama nedeniyle geriye dönük olarak ödenen aylık veya ücrete, ilişkin emeklilik keseneği ve kurum karşılıkları, sigorta primleri ile fiili hizmet süresi zammı primleri söz konusu aylık, ücret veya farkların sigortalıya ödendiği tarihi takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonuna kadar ödenmesi halinde yasal süresi içerisinde ödenmiş sayılır.
- Mahkeme kararıyla geriye yönelik çalışmalarından dolayı fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmasına karar verilenlerin bu sürelerle ilişkin fiili hizmet süresi zammı primleri, ilgili işverene tebliğ edilen mahkeme kararının uygulanması gereken sürenin son gününü takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonuna kadar ödenmesi halinde yasal süresi içerisinde ödenmiş kabul edilir.
- Asaleti tasdik olunan emniyet mensuplarının adaylık sürelerine ilişkin fiili hizmet süresi zammı primleri, asaletin tasdik edildiğinin ilgiliye tebliğ edildiği tarihi takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonuna kadar ödenmesi halinde yasal süresi içerisinde ödenmiş kabul edilir.
- Operasyonlara katılmak amacıyla görev yerleri değiştirilen askeri birliklerin bu durumları belgelendirilmek kaydıyla, bu birliklerde görev yapan sigortalılara ait emeklilik keseneği, kurum karşılığı ve sigorta primi ile fiili hizmet süresi zammı primleri ve itibari hizmet süresi primleri askeri birliğin görev yerine döndüğü tarihi takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonuna kadar ödenirse yasal süresinde ödenmiş sayılır.
- Aylıksız izne ayrılarak muvazzaf askerlik görevini er veya erbaş olarak yapanlardan bakmakla yükümlü olduğu kişileri bulunmayanların göreve başlamaları için tanınan yasal süreler dikkate alınmak suretiyle terhis oldukları tarih ile göreve başladıkları tarih arasında geçen süreye ilişkin genel sağlık sigortası primleri, prim ödeme yükümlüsü olan kamu idarelerince, göreve başladığı tarihi takip eden günden başlayarak 15 inci günün sonuna kadar ödenirse yasal süresinde ödenmiş sayılır.
- Görevine son verilenlerden yargı kararı ile görevlerine iade edilenlerin görevine son verildiği tarih ile görevine başladığı tarih arasındaki sürelerle ilişkin sigorta primleri sigortalı ve işveren hisselerine ait gecikme cezası ve gecikme zamları ile birlikte prim ödeme yükümlüsü olan kurumlarınca ödenir.

Bilgilerinize sunulur. Saygılarımızla

İHSAN AKAR
YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR
ULUDAĞ BAĞIMSIZ DENETİM VE Y.M.M A.Ş

Yukarıda yer verilen açıklamalarımız, konuya ilişkin genel bilgiler içermekte olup konu hakkında ek bilgi gerektiğinde bizimle temasa geçmenizi önerilir. Bu sirkülerin hazırlanmasında “mehmetkoçak danışmanlık” sirkülerinden alıntılar yapılmak suretiyle faydalanılmıştır.